

nia, form oraz wielkości, lecz także pochodzenia. Cały zbiórmalarisk wawelskich stwarza zatem wielostronne możliwości badawcze, jest to bowiem jedna z liczniejszych kolekcji fajek w Polsce. Omawianą książkę należałoby — moim zdaniem — potraktować jedynie jako wstęp do szczegółowej i systematycznej analizy wszystkich tych interesujących przedmiotów.

M. Bu

RAIMO PULLAT, RISTO PULLAT, *Morze wódki. Przemysł spirytusu na Bałtyku w okresie międzywojennym*, Polska Akademia Umiejętności, Kraków 2013, ss. 501, tab.14, ryciny nlb.

Pierwsze, estońskie wydanie omawianej pracy ukazało się w Tallinie w roku 2010 i szybko doczekało się obszernej recenzji na łamach Kwartalnika¹. Obecnie ta wyjątkowa praca staje się w pełni dostępna dla polskiego czytelnika dzięki wydawniczej inicjatywie PAU.

W okresie międzywojennym potężnym bodźcem rozwoju nielegalnego handlu alkoholem na Bałtyku stało się prohibicyjne ustawodawstwo obowiązujące w Finlandii w latach 1919–1931. Szczególną rolę w kontrabandzie alkoholu odgrywali mieszkańcy sąsiadującej z Finlandią Estonii (głównie jako pośrednicy, w mniejszym stopniu jako producenci). Autorzy przedstawiają dzieje przemytu w kontekście stosunków międzynarodowych (głównie estońsko-fińskich) oraz regulacji prawnych obowiązujących w Finlandii, Estonii i innych krajach regionu. Szczegółowo odtwarzają główne szlaki i techniki kontrabandy, charakteryzują jej organizatorów i wykonawców, wreszcie próbują odtworzyć jej skalę oraz ocenić skutki gospodarcze i społeczne. Nie były one jednoznaczne. W końcu większość mieszkańców estońskiego wybrzeża uważała przemysł za godziwy, choć nielegalny sposób zarobkowania. Autorzy dostrzegają też jego ciemne strony — wzrost przestępczości oraz korumpowanie funkcjonariuszy państwowych. Obszerny rozdział poświęcają działaniom służb granicznych i celnych, sądownictwu, polityce karnej.

Wartość pracy podnoszą załączniki statystyczne, m.in. dane o ilości spirytusu skonfiskowanego na statkach płynących z Wolnego Miasta Gdańska w latach 1928–1929. Cenny jest też bogaty materiał ilustracyjny, fotografie portretujące nie tylko samych przemysłników i ich „narzędzia pracy”, ale także środowisko, w którym żyli. Dzięki prezentacji tytułowej problematyki na tle dziewiętnasto- i dwudziestowiecznych dziejów Estonii, dla polskiego czytelnika omawiana książka może stanowić też wstęp do poznania najnowszej historii kraju geograficznie bliskiego a ciągle mało znanego.

A. Klonder

LE CORBUSIER, *W stronę architektury*, Centrum Architektury, Warszawa 2012, ss. 320, ryc. czarno-białe alb.

Książka ta została opublikowana już w roku 1923, jednak na jej wydanie w języku polskim musieliśmy czekać aż do roku 2012, czyli 89 lat.

Opatrzona jest wstępem Marty Leisniakowskiej przybliżającym postać wielkiego architekta. „Dziś Le Corbusiera” to niezbędny zarys historii i teorii, który pomoże czytelnikowi lepiej zrozumieć prezentowane treści.

¹ J. Ostrowska, „Kw.HKM”, R. LVIII, 2010, nr 3–4, s. 454–460.